

Правове регулювання отримання грантів в Україні в умовах воєнного стану, як альтернативного засобу підтримки вітчизняного бізнесу

Олена Чернетченко

*к.ю.н., доцент кафедри державно-правових дисциплін,
ВНЗ «Університет економіки та права «КРОК», м.Київ, Україна,
e-mail: elenaprt@ukr.net,
ORCID: 0000-0002-4653-4871*

Анастасія Шепеля

*студентка юридичного факультету,
ВНЗ «Університет економіки та права «КРОК», м.Київ, Україна,
e-mail: inter_students@krok.edu.ua*

Від початку повномасштабного вторгнення РФ до України вітчизняний бізнес опинився в складному становищі- вимушені переїзди компаній, великі збитки підприємств, втрата ринку збуту, дефіцит енергоресурсів. Тому, особливо зараз бізнес потребує термінової допомоги. Альтернативним засобом підтримки бізнесу є національні та міжнародні грантові програми.

Відповідно до п.5 статті 1 Закону України «Про наукову і науково-технічну діяльність» грант-фінансові чи інші ресурси, надані на безоплатній і безповоротній основі державою, юридичними, фізичними особами, у тому числі іноземними, та (або) міжнародними організаціями для розвитку матеріально-технічної бази для провадження наукової і науково-технічної діяльності, проведення конкретних фундаментальних та (або) прикладних наукових досліджень, науково-технічних (експериментальних) розробок, зокрема на оплату праці наукових (науково-педагогічних) працівників у рамках їх виконання, за напрямками і на умовах, визначених надавачами гранту [1].

Компанії, фонди, організації та держави надають грантове фінансування з різних причин, включно зі стимулюванням економічного зростання, підтримкою інновацій, створенням і розвитком інфраструктури або збагаченням спільнот. Перевагою грантів на відміну від кредитів є те, що не потрібно повертати кошти за дотримання відповідних вимог.

Кабінет Міністрів України забезпечує формування та реалізацію державної політики у сфері розвитку підприємництва, розроблення та виконання загальнодержавних програм розвитку малого і середнього підприємництва з урахуванням загальнодержавних пріоритетів, здійснює заходи щодо розвитку інфраструктури підтримки малого і середнього підприємництва, спрямовує, координує та контролює діяльність органів виконавчої влади, які забезпечують надання державної підтримки [2].

Законодавчою основою для отримання безповоротної державної допомоги у формі мікрогрантів на створення або розвиток власного бізнесу в Україні є Постанова Кабінету Міністрів України від 21 червня 2022 року №738 «Деякі питання надання грантів бізнесу», яка регулює «процедуру надання грантів підприємствам. Вона визначає такі питання, як критерії отримання

грантів, процедури подання заявок, умови використання грантованих коштів, відповідальність за неналежне використання грантів та інші аспекти, пов'язані з фінансуванням бізнесу через грантові програми» [3].

Також постановою скасовано визначення граничної суми надання грантів протягом одного періоду подання заяв. Відтепер прийняття рішень по всім позитивним результатам відбуватиметься протягом однієї хвили без переносу розгляду на наступну хвилю. Це має прискорити отримання підприємцями грантових коштів, а згодом і створення нових робочих місць [4].

Одна з найвідоміших грантових програм в Україні є урядовий проєкт «єРобота», що передбачає надання грантів для створення власної справи з нуля, для стимулювання бізнесу в умовах війни.

Завдяки даним нововведенням проєкту «єРобота та грантові й програмі «Власна справа» прискорену допомогу у виділенні гранту було надано 161 ветерану російсько-української війни та членам родин учасників бойових дій, сума котрих становить 64 млн.грн. За підсумками чотирнадцятої хвили подачі заяв на гранти для ветеранів 13 переможців отримують кошти від держави на старт або розвиток свого бізнесу на 4,8 млн грн» [5].

Модель отримання грантів, яка наразі доступна українцям, є близькою до моделі США, проте є ряд суттєвих відмінностей, що включає наступні:

1. Обсяг фінансування: грантове фінансування у США доступне для бізнесу через різноманітні державні та приватні програми, що суттєво відрізняється на видаткових сумах. В Україні дотації для бізнесу зачасти надаються міжнародними фондами чи благодійними організаціями, видатки яких є меншими, але все одно важливі з точки зору підтримки розвитку;

2. Доступ до інформації про гранти: США є більш відкритими та заохочують громадян до подання заявки на грант, зокрема створюють відповідні сайти та організації по грантовій підтримці. В Україні ж не так давно стартувала програма «єРобота від Дії, що надала таку можливість;

3. Критерії отримання гранту: В Україні діють грантові програми, спрямовані на підтримку інновацій та розвитку малих і середніх підприємств, а також окремих галузей. У США проєкти можуть бути різноманітними та охоплювати широкий спектр сфер бізнесу;

4. Регулювання та процедури: Україна більшу увагу приділяє адміністративним процедурам та оформленню документів, в той час як США більше зосереджені на чесності та прозорості відборів [6].

Таким чином, обидві країни надають суб'єктам господарювання грантову підтримку, але відмінності полягають у обсягах, доступності інформації, критеріях отримання грантів та конкретних деталях процесу отримання грантів.

Для впровадження якіснішої грантової політики в Україні потрібно комплексно підійти до даного питання, адже відповідне та прозоре правове регулювання грантових питань дасть можливість не лише бізнесу працювати та розвиватися в умовах війни, але й дасть змогу, по-перше, збільшити доходи державного бюджету України, по-друге, надасть все більшій кількості підприємців

виступати на міжнародній арені зі своїм високоякісним та унікальним продуктом від імені України.

Отже, на підставі вищевикладеного можна зробити висновок, що для того, щоб удосконалити можливість отримання грантів в Україні потрібно:

- стандартизувати умови та правила отримання грантової підтримки, зокрема і законодавче закріплення звітності підприємців, задля контролю видатків та процесів, аби попередити «відмивання» коштів;
- створити єдину прозору систему участі у грантових програмах, яка є доступною кожному;
- залучити громадськість, організації та експертів задля контролю за цільовим використанням коштів.

Ключові слова: грант.

Список використаних джерел

1. Про наукову і науково-технічну діяльність: Закон України від 26.11.2015 № 848-VIII Відомості Верховної Ради України. 2016, № 3, ст.25.
2. Про розвиток та державну підтримку малого і середнього підприємництва в Україні : Закон України від 22.03.2012 р. № 4618-VI Відомості Верховної Ради України (ВВР), 2013, № 3, ст.23.
3. Деякі питання надання грантів бізнесу : Постанова Каб. Міністрів України від 21.06.2022 р. № 738 : станом на 11 листоп. 2023 р.
4. Урядовий портал. Уряд удосконалив порядок надання грантів на створення або розвиток власного бізнесу. <https://www.kmu.gov.ua>. URL: <https://www.kmu.gov.ua/news/uriad-udoskonalyv-poriadok-nadannia-hrantiv-na-stvorennia-abo-rozvytok-vlasnoho-biznesu>.
5. Міністерство економіки України. Власна справа: Ветерани отримують гранти на розвиток бізнесу на 64 млн грн | Міністерство економіки України. <https://www.me.gov.ua>. URL: https://www.me.gov.ua/News/Detail?lang=uk-UA&id=95946129-945f-4297-8d05_06f74e5dbd58&title=VlasnaSprava-Veterani.
6. GRANT POLICIES. URL: <https://www.grants.gov/learn-grants/grant-policies.html>.